

Yhdessä yhdenvertaisuutta

Kehitysvammaisten Tukiliiton
strategia 2017 – 2020

Johdanto

Tällä strategialla suunnataan Kehitysvammaisten Tukiliiton vuosien 2017 – 2020 toimintaa. Tukiliitto on noin 170 jäsenyhdistyksen ja 17 000 jäsenen ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestö, jossa jäseninä ovat kehitysvammaiset henkilöt ja heidän läheisensä. Jäsenistön lisäksi toiminnan kohderyhmiä ovat vammaisten henkilöiden kanssa työskentelevät ammattilaiset sekä päättäjät paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Tukiliitto on perustettu vuonna 1961 ja sillä on vankka asema kehitysvammaisten henkilöiden ja heidän läheistensä oikeuksien puolustajana.

Kehitysvammaisten Tukiliitossa toteutettiin vuonna 2015 osallistava ja avoin strategiaprosessi, jolla haettiin koko järjestön toiminnan keskeisimpiä muutostarpeita ja tulevaisuuden tavoitteita. Osallistavan työskentelytavan tarkoituksena oli vahvistaa ja synnyttää jäsenyhdistyksissä ja työyhteisössä kehittämisajatuksia, joiden kautta muutoksia on mahdollista viedä käytäntöön. Strategian valmistelun kanssa osin samanaikaisesti, mutta erillisenä prosessina, tehtiin myös järjestön sääntöjen uudistamista.

Strategiaprosessin vaiheet tiivistettyinä olivat seuraavat

Kevät 2015 Jäsenistön tarpeiden ja toiveiden kartoittaminen:
9 alueellista työpajaa omaisille ja kehitysvammaisille henkilöille
ja 2 avointa verkkokyselyä.

Tukiliiton nykytilan kartoittaminen: liittohallituksen,
johtoryhmän ja työyhteisön arviointi.

Syky 2015 Painoalueiden ja tavoitteiden asettaminen:
2 liittohallituksen ja johtoryhmän työpajaa.

Painoalueiden ja tavoitteiden arvioiminen:
hallituksen, johtoryhmän ja työntekijöiden yhteinen työpaja.

Toimenpiteiden ja keinojen työstäminen: työntekijöiden työpajat.

Strategian arviointi ja viimeistely: liittohallituksen kokous.

Kevät 2016 Liittohallituksen esitys liittokokoukselle.

Strategisten linjausten vieminen toimintasuunnitelmiin.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset

Tärkeä järjestön vetovoimaisuuden edellytys on jatkuva ennakointi ja toiminnan uudistaminen vastaamaan ihmisten toiminnassa ja ympäristössä tapahtuvia muutoksia. Seuraavassa on listattu niitä pitkäkestoisia muutoksia, trendejä, joiden ajatellaan vaikuttavan Kehitysvammaisten Tukiliiton toimintaan tulevina vuosina.

Kansalaistoiminnan ja yhteisöllisyyden muodot uusiutuvat.

Varsinkin nuorempi sukupolvi ei ole samassa määrin kiinnostunut perinteisestä yhdistystoiminnasta kuin vanhempi. Lyhytaikainen osallistuminen ja keveä byrokratia houkuttelevat. Mitä paremmin jäsenistön toiveet ja tarpeet tulevat kuulluiksi, sitä paremmin järjestö ja yhdistys onnistuvat tuottamaan henkilökohtaista merkitystä osallistujille. Osallistavien toimintatapojen kehittäminen järjestön kaikilla tasoilla on tärkeää vetovoimaisuuden lisäämiseksi.

Vammaisten henkilöiden oikeus aktiiviseen kansalaisuuteen, yksilölliseen elämäntapaan ja itsemääräämiseen korostuvat tuen järjestämisessä.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus, lainsäädäntöuudistukset sekä esimerkiksi kehitysvammahuollon asumisen kehittämisohjelma KEHAS korostavat vammaisten henkilöiden liittymistä yhteiskuntaan ja mahdollisuutta yksilölliseen tukeen ja palveluihin.

Hyvinvointipalveluiden järjestämisen ja tuottamisen tavat muuttuvat.

Vuoteen 2019 mennessä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta alle 20 sote-alueelle. Uudistuksen tavoitteena ovat taloudelliset säästöt sekä tehokkuuden ja valinnanvapauden lisääminen. Palveluiden järjestämisvastuun muutokset, tuottamisen tapojen moninaistuminen ja samanaikaisesti tapahtuva talouden kiristyminen haastavat erityisesti yhdistysten vaikuttamistoimintaa uudistumaan ja verkostoitumaan.

Yhteistyön ja kumppanuuksien merkitys kasvaa.

Yksittäisten järjestöjen ja yhdistysten toiminnan tehostumista ja uudenlaisia vaikutusmahdollisuuksia haetaan kumppanuuksista toisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tästä tuloksena syntyy uudenlaisia yhteenliittymiä sekä yhdistys- ja järjestöfuusioita. Tavoitteellisten kumppanuuksien määrittäminen ja pitkäjänteinen yhteistyö on yksi onnistuneen järjestötoiminnan edellytyksistä tulevaisuudessa.

Viestinnän merkitys kasvaa ja keinot muuttuvat.

Eryteisesti digitalisaatio muuttaa viestinnän keinoja. Verkon ja sosiaalisen median kautta on mahdollisuus tavoittaa nopeasti suuri joukko ihmisiä, luoda uusia yhteisöjä ja vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tarinallisuus ja visuaalisuus ovat yhä tärkeämpiä tekijöitä keskusteluiden herättämisessä. Viestinnän kasvavat mahdollisuudet ja uudenlaiset keinot haastavat sekä työntekijöitä että jäsenyhdistyksiä toimintatapojen muutokseen.

Kehitysvammaisten Tukiliiton visio

Kehitysvammaisten Tukiliiton visiona on olla järjestö, jossa vammaiset henkilöt itse, heidän läheisensä ja jäsenyhdistykset yhdessä kattojärjestön työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kanssa edistävät aktiivisesti vammaisten henkilöiden ja heidän perheidensä osallisuutta. Visiota kuvaa iskulause *Yhdessä yhdenvertaisuutta*.

Kehitysvammaisten Tukiliiton kohderyhmään kuuluvat:

- apua ja tukea asioiden ymmärtämiseen, oppimiseen ja arjen toimintoihin tarvitsevat ennen aikuisikää vammautuneet henkilöt sekä
- heidän perheensä ja muut läheisensä.

Järjestön tehtävä on edistää yhteiskunnan muuttumista sellaiseksi, että toimiva arki ja yksilöllinen elämä ovat mahdollisia riippumatta henkilön tuen tarpeen määrästä. Toiminnan perustana ovat YK:n vammaisten henkilöiden yleissopimuksessa määritellyt ihmisoikeudet.

Strategiset valinnat 2017 – 2020

Strategiakauden keskeisimmät tavoitteet ja keinot on koottu neljän painoalueen alle, joita ovat:

1. vammaisten henkilöiden osallisuus ja täysivaltainen kansalaisuus,
2. perheiden ja läheisten osallisuus ja tuki,
3. jäsenyhdistyksille annettava tuki sekä
4. koko järjestön toimintatapojen ja rakenteiden kehittäminen.

Ensimmäisessä painoalueessa, vammaisten henkilöiden osallisuus ja täysivaltainen kansalaisuus, kuvataan koko Tukiliiton tärkeimpiä tavoitteita. Tavoitteiden alle on kirjattu ne keinot, joiden avulla kattojärjestö näihin tavoitteisiin pyrkii. Toisena painoalueena on perheiden ja läheisten tuki.

Kolmannessa painoalueessa kuvataan Tukiliiton jäsenyhdistysten tavoitetilaa sekä niitä keskeisimpiä linjauksia, joiden mukaisesti kattojärjestö tukee jäsenyhdistyksiään tulevina vuosina. Neljännen painoalueen tavoitteet kuvaavat Tukiliiton sisäisten toimintatapojen ja rakenteiden uudistumista ja ovat edellytyksiä kolmen ensimmäisen painoalueen tavoitteiden saavuttamiselle. Jokaisessa painoalueessa on neljä indikaattoria, jonka avulla strategian toteutumista mitataan.

Painoalue 1:

Vammaisten henkilöiden osallisuus ja täysivaltainen kansalaisuus

Tavoitteenamme on, että vammaisilla henkilöillä on tasa-arvoiset oikeudet ja mahdollisuudet elää täysivaltaisina kansalaisina. Tavoittelemme sitä, että

1. lainsäädäntö, yhteiskunnan rakenteet ja asenteet tukevat ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisen osallisuuden toteutumista kaikissa ikävaiheissa,
2. vammainen henkilö päättää itse elämästään ja asioistaan sekä saa päätöksentekoaan varten tarvitsemansa tuen,
3. vammaiset henkilöt elävät arvostettuina yhteiskunnan jäseninä ja moninaiset sosiaaliset roolit ovat heille mahdollisia sekä
4. yksilöllinen apu ja tuki sekä tarpeiden mukaiset palvelut mahdollistavat omien valintojen mukaisen arjen.

Kattojärjestö edistää osallisuuden ja täysivaltaisen kansalaisuuden toteutumista seuraavilla keinoilla

1. *Vaikutamme vahvasti vammaisten henkilöiden yhdenvertaisten oikeuksien, osallisuuden ja kansalaisuuden toteutumiseksi.*
2. *Korostamme kaikessa toiminnassamme vammaisten henkilöiden näkemyksiä, itsemääräämisoikeutta ja aktiivista toimijuutta.*
3. *Tarjoamme monipuolista asiantuntijuutta ja yhteistyötä tavoitteena saavutettava yhteiskunta.*
4. *Tiedotamme ja koulutamme vammaisten henkilöiden oikeuksiin ja itsemääräämiseen liittyvistä teemoista.*
5. *Jaamme osallisuutta edistäviä käytäntöjä ja teemme kampanjoita.*
6. *Järjestämme vammaisille henkilöille koulutuksia ja ohjattuja vertaistukimahdollisuuksia tietoisuuden lisäämiseksi heidän oikeuksistaan.*
7. *Edistämme osallisuuteen ja täysivaltaiseen kansalaisuuteen liittyviä teemoja hankkeistamalla jo olemassa olevaa toimintaamme sekä hakemalla uusia, innovatiivisia kehittämisprojekteja.*

Indikaattorit

- Vaikuttamistoimien tärkeimpien prosessien onnistuminen vuosittain asetettujen tavoitteiden pohjalta
- Asiantuntija- ja yhteistyöpyyntöjen määrät ja teemat
- Medianäkyvyys
- Koulutuksiin osallistuneiden kokema hyöty

Painoalue 2: Perheiden ja läheisten osallisuus ja tuki

Tavoitteenamme on, että vammaisen henkilön perhe voi hyvin ja saa elämäntilanteessaan tarvitsemansa tuen. Vammaisten henkilöiden läheiset ovat tärkeässä asemassa tukemassa oikeuksien ja itsemääräämisen toteutumista, myös tässä tehtävässä läheiset tarvitsevat tietoa ja tukea. Tavoittelemme sitä, että

1. vanhemmilla ja läheisillä on mahdollisuus vertaistukeen kaikissa elämänvaiheissa,
2. vammaisen henkilön ja hänen perheensä tarve on perusta tuen ja palveluiden järjestämiselle,
3. vanhempien ja läheisten jaksamista ja hyvinvointia tuetaan sekä
4. sosiaaliturvasta, palveluista ja erilaisista tukimuodoista saa saavutettavaa ja tarpeenmukaista tietoa helposti.

Kattojärjestö tukee vammaisten lasten ja aikuisten perheitä seuraavasti

1. *Tuotamme tietoa ja annamme neuvontaa palveluista, oikeuksista ja erilaisista tukimuodoista.*
2. *Tuemme perheitä ja lähi-ihmisiä, jotta he voivat vaikuttaa oikeuksien toteutumiseen.*
3. *Järjestämme perheille ja läheisille koulutuksia, erityisesti kommunikaatioon, itsemääräämiseen ja vanhempien rooliin liittyen.*
4. *Mahdollistamme vertaistuen toteutumista eri elämäntilanteissa, esimerkiksi nuoren itsenäistyessä.*
5. *Uudistamme verkkopalveluamme niin, että se tukee tiedonkulkua ja yhteisöjen luomista.*
6. *Teemme tiivistä yhteistyötä perheiden tuen koordinoimiseksi ja kehittämiseksi muiden järjestöjen ja verkostojen kanssa.*

Indikaattorit

- Neuvonnan määrä, kohderyhmät ja teemat
- Verkkosivujen ja materiaalin käytettävyys
- Koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuneiden kokema hyöty
- Yhteistyösuhteet muiden järjestöjen ja verkostojen kanssa

Painoalue 3: Jäsenyhdistyksille annettava tuki

**Tavoitteenamme on elinvoimaiset ja toimintaansa uudistavat jäsenyhdistykset.
Tavoitteenamme on, että**

1. yhdistykset tukevat omassa toiminnassaan vammaisen ihmisen itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja täysivaltaista kansalaisuutta,
2. yhdistykset ovat riittävän suuria järjestämään toimintaa erilaisille kohderyhmille, myös lapsiperheille,
3. yhdistysten vaikuttamistoiminta vastaa toimintaympäristön muutoksiin,
4. yhdistykset tekevät tiivistä yhteistyötä toisten tukiyhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa sekä
5. tietoverkon mahdollisuudet ovat yhdistysten käytössä.

Kattojärjestö antaa tukea ja palveluita jäsenyhdistyksilleen seuraavasti

1. *Koulutamme yhdistystoimijoita osallisuuden, täysivaltaisen kansalaisuuden ja itsemääräämisen teemoista.*
2. *Tuemme vammaisten henkilöiden aktiivista roolia yhdistyksen toiminnassa sekä yhteistyötä paikallisten Me Itse -ryhmien kanssa.*
3. *Tuotamme neuvontaa, helposti hyödynnettäviä toimintamalleja ja materiaaleja erityisesti yhdistysten vaikuttamistoimintaan.*
4. *Viestimme hyvistä toimintaideoista ja edistämme vertaisoppimista.*
5. *Ohjaamme jäsenyhdistyksiä yhteistyöhön ja yhdistymisprosesseihin kohti voimakkaampia alueellisia yhdistyksiä.*

Indikaattorit

- Vammaisten henkilöiden rooli yhdistystoiminnassa
- Koulutuksien ja neuvonnan määrä ja teemat
- Yhdistystoimijoiden tyytyväisyys saatuun tukeen
- Yhdistymisprosessien ja yhteistyön määrä

Painoalue 4: Koko järjestön toimintatapojen ja rakenteiden kehittäminen

Tavoitteenamme on Kehitysvammaisten Tukiliitto, jonka pystyy tehokkaasti edistämään vammaisten henkilöiden ja perheiden osallisuutta. Tavoitteenamme on olla järjestö, jonka toiminta on ennakoivaa ja rohkeasti uutta luovaa, ja jossa jäsenistön osallistuminen kehittämistoimintaan on arkipäivää.

Kattojärjestö kehittää toimintatapoja ja rakenteita seuraavilla keinoilla

1. Kehitämme ennakointia ja nykyistä nopeampaa reagointia toimintaympäristöstä tuleviin muutoksiin.
2. Otamme vammaiset henkilöt läheisten lisäksi aktiivisesti mukaan suunnittelemaan ja toimimaan kokemusasiantuntijoina koko järjestössä.
3. Haemme aktiivisesti yhteistyösuhteita keskeisissä tavoitteissamme.
4. Jatkamme järjestöuudistusta ja kehitämme osallistavaa toimintakulttuuria.
5. Huolehdimme kattojärjestön organisaation uudistumisesta ja työntekijöiden osaamisen kehittämisestä.

Indikaattorit

- Osallistavien ja ennakoivien toimintatapojen käyttö
- Vammaisten kokemusasiantuntijoiden tehtävien määrä ja teemat
- Järjestörakenteen muutokset
- Strategisten kumppanuuksien määrä, niiden aktiivisuus ja tuottama hyöty